

1.4 ΕΥΚΛΕΙΔΕΙΑ ΔΙΑΙΡΕΣΗ – ΔΙΑΙΡΕΤΟΤΗΤΑ

ΘΕΩΡΙΑ

1.

Ισότητα Ευκλείδειας διαίρεσης : Αν Δ , δ φυσικοί αριθμοί με $\delta \neq 0$, τότε υπάρχουν δύο άλλοι φυσικοί αριθμοί π και υ έτσι ώστε να ισχύει

$$\Delta = \delta \cdot \pi + \upsilon \quad \text{όπου } \upsilon < \delta$$

Η διαίρεση του Δ με τον δ συμβολίζεται με $\Delta : \delta$

2.

Ονομασίες : Στην ισότητα της Ευκλείδειας διαίρεσης, ο Δ ονομάζεται διαιρετέος, ο δ διαιρέτης, ο π πηλίκο και ο υ υπόλοιπο

3.

Τέλεια διαίρεση : Είναι η διαίρεση στην οποία το υπόλοιπο είναι 0.

4.

Ειδικές περιπτώσεις : Αν $\Delta = \delta$, δηλαδή ο διαιρετέος είναι ίσος με τον διαιρέτη, τότε το πηλίκο π της διαίρεσης είναι ίσο με το 1.

Αν $\delta = 1$ δηλαδή ο διαιρετέος είναι ίσος με τη μονάδα, τότε το πηλίκο π της διαίρεσης είναι ίσο με τον διαιρετέο Δ .

Αν $\Delta = 0$, τότε το πηλίκο π της διαίρεσης είναι 0.

Συντομότερα $a : a = 1$, $a : 1 = a$, $0 : a = 0$

ΣΧΟΛΙΑ

1.

Δοκιμή διαίρεσης : Βασίζεται στην ισότητα της Ευκλείδειας διαίρεσης. Για να είναι σωστά εκτελεσμένη μία διαίρεση θα πρέπει : πολλαπλασιάζοντας τον διαιρέτη επί το πηλίκο και προσθέτοντας το υπόλοιπο να βρίσκουμε τον διαιρετέο

2.

Παράγοντας : Όταν η διαίρεση είναι τέλεια η ισότητα της Ευκλείδειας διαίρεσης είναι η $\Delta = \delta \cdot \pi$ σε αυτή την περίπτωση λέμε ότι τα δ και π είναι παράγοντες του Δ

3.

Άρτιοι – περιττοί : Η ισότητα της Ευκλείδειας διαίρεσης φυσικού αριθμού a με το 2 είναι $a = 2\pi + \nu$ με $\nu = 0$ ή $\nu = 1$

- Όταν $\nu = 0$, τότε $a = 2\pi$. Τότε λέμε ότι ο a είναι άρτιος
- Όταν $\nu = 1$, τότε $a = 2\pi + 1$. Τότε λέμε ότι ο a είναι περιττός.

Στο εξής λοιπόν, τον τυχαίο άρτιο θα συμβολίζουμε με 2π και τον τυχαίο περιττό με $2\pi + 1$, όπου π φυσικός αριθμός

4.

Έλεγχος : Μια σχέση της μορφής $a = \beta \cdot \pi + \nu$ (1), για να είναι ισότητα Ευκλείδειας διαίρεσης, θα πρέπει το ν να είναι μικρότερο από έναν τουλάχιστον εκ των β και π .

Ειδικότερα :

- Αν το ν είναι μικρότερο και του β και του π , τότε η (1) είναι ισότητα Ευκλείδειας διαίρεσης, και με διαιρέτη το β και με διαιρέτη το π .
- Αν το ν είναι μικρότερο μόνο του β , τότε η (1) είναι ισότητα Ευκλείδειας διαίρεσης, με διαιρέτη το β
- Αν το ν είναι μικρότερο μόνο του π , τότε η (1) είναι ισότητα Ευκλείδειας διαίρεσης, με διαιρέτη το π

5.

Προτεραιότητα : Αν σε μία αριθμητική παράσταση υπάρχουν και διαιρέσεις, αυτές εκτελούνται μαζί με τους πολλαπλασιασμούς.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1.

Να εξετάσετε ποιές από τις παρακάτω ισότητες είναι ισότητες Ευκλείδειας διαίρεσης

α) $127 = 33 \cdot 3 + 28$ **β)** $762 = 38 \cdot 19 + 40$ **γ)** $80 = 9 \cdot 8 + 8$ **δ)** $60 = 8 \cdot 7 + 4$

Προτεινόμενη λύση

θεωρία 1

α)

Επειδή $28 < 33$, η ισότητα αυτή είναι ισότητα Ευκλείδειας διαίρεσης με διαιρέτη το 33 και πηλίκο 3.

β)

Επειδή $40 > 38$ και $40 > 19$ η ισότητα αυτή δεν είναι ισότητα Ευκλείδειας διαίρεσης

γ)

Επειδή $8 < 9$ η ισότητα αυτή είναι ισότητα Ευκλείδειας διαίρεσης με διαιρέτη το 9 και πηλίκο 8

δ)

Είναι σε κάθε περίπτωση

2.

Ποιοί αριθμοί διαιρούμενοι με το 6 δίνουν πηλίκο 8;

Προτεινόμενη λύση

θεωρία 1

Αν a είναι ένας από τους ζητούμενους αριθμούς τότε θα ισχύει

$$a = 6 \cdot 8 + v = 48 + v \quad \text{όπου } v = 0, 1, 2, 3, 4, 5$$

- Για $v = 0$, τότε $a = 48$,
- Για $v = 1$, τότε $a = 49$
- Για $v = 2$, τότε $a = 50$
- Για $v = 3$, τότε $a = 51$
- Για $v = 4$, τότε $a = 52$
- Για $v = 5$, τότε $a = 53$

Άρα οι ζητούμενοι αριθμοί είναι

$$a = 48 \quad \text{ή} \quad a = 49 \quad \text{ή} \quad a = 50 \quad \text{ή} \quad a = 51 \quad \text{ή} \quad a = 52 \quad \text{ή} \quad a = 53$$

3.

Να βρείτε έναν αριθμό στις παρακάτω περιπτώσεις

α) Όταν διαιρεθεί με το 7 δίνει πηλίκο 14 και υπόλοιπο 5

β) Είναι το υπόλοιπο της διαίρεσης του 215 με το 3.

Προτεινόμενη λύση

θεωρία 1
σχόλιο 1

α) $a = 7 \cdot 14 + 5 = 103$ ο ζητούμενος

β) Επειδή $215 = 3 \cdot 71 + 2$, ο ζητούμενος είναι ο 2

4.

Να βρείτε τις πιθανές τιμές του υπολοίπου της διαίρεσης **α)** $\Delta : 4$ **β)** $\Delta : 7$

Απάντηση

α) $v = 0, 1, 2, 3$ **β)** $v = 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6$

5.

Να γίνουν οι πράξεις

α) $77:7 - 4^2:2^2 + (169:13 - 10)^2$

β) $3 : (5 - 2^2)^2 + 16: (29 - 3^3)^3$

γ) $42(3^2 - 144:48) - (12^2:6^2) + (5^2 - 3^2)$

σχόλιο 5

Προτεινόμενη λύση

α)

$$\begin{aligned} 77:7 - 4^2:2^2 + (169:13 - 10)^2 &= 77:7 - 4^2:2^2 + (13 - 10)^2 = \\ &= 77:7 - 4^2:2^2 + 3^2 = \\ &= 77:7 - 16:4 + 9 = \\ &= 11 - 4 + 9 = 7 + 9 = 16 \end{aligned}$$

β)

$$\begin{aligned} 3 : (5 - 2^2)^2 + 16 : (29 - 3^3)^3 &= 3 : (5 - 4)^2 + 16 : (29 - 27)^3 = \\ &= 3 : 1^2 + 16:2^3 = \\ &= 3 : 1 + 16:8 = 3 + 2 = 5 \end{aligned}$$

γ)

$$\begin{aligned} 42(3^2 - 144:48) - (12^2:6^2) + (5^2 - 3^2) &= 42(9 - 144:48) - (144:36) + (25 - 9) = \\ &= 42(9 - 3) - 4 + 16 = \\ &= 42 \cdot 6 - 4 + 16 = \\ &= 252 - 4 + 16 = 248 + 16 = 264 \end{aligned}$$

6)

α) Να βρείτε την μεγαλύτερη τιμή που μπορεί να πάρει το υπόλοιπο υ της διαίρεσης με διαιρέτη το 7 και πηλίκο 14. Για την παραπάνω τιμή να υπολογίσετε τον διαιρετέο

β) Να βρείτε την μικρότερη τιμή που μπορεί να πάρει ο διαιρέτης δ μιας διαίρεσης με υπόλοιπο 4 και πηλίκο 17. Για την τιμή αυτή να βρείτε τον διαιρετέο.

Προτεινόμενη λύση

α)

Η μεγαλύτερη τιμή του υπόλοιπου είναι το 6.

Για $\upsilon = 6$, ο διαιρετέος είναι $\Delta = 7 \cdot 14 + 6 = 98 + 6 = 104$

β)

Η μικρότερη τιμή που μπορεί να πάρει ο διαιρέτης είναι η $\delta = 5$.

Για $\delta = 5$ ο διαιρετέος είναι $\Delta = 5 \cdot 17 + 4 = 85 + 4 = 89$

θεωρία 1

7.

Ένα σχολείο με 416 μαθητές θα πάει εκδρομή . Πόσα πούλμαν 52 θέσεων θα απαιτηθούν ;

Αν για κάθε 32 παιδιά απαιτείται ένας συνοδός καθηγητής, πόσοι συνοδοί θα συνοδεύσουν τα παιδιά ; Τι θα γίνει τώρα με τα πούλμαν ;

Τα ξενοδοχείο στο οποίο θα κοιμηθούν έχει μόνο τρίκλινα δωμάτια πόσα δωμάτια θα χρειαστούν ;

Προτεινόμενη λύση

- Θα απαιτηθούν τόσα πούλμαν όσο είναι το ηλίκο της διαίρεσης $416 : 52$
Κάνοντας τη διαίρεση βρίσκουμε ηλίκο 8 και υπόλοιπο 0.
Αυτό σημαίνει ότι τα παιδιά καλύπτουν ακριβώς τις θέσεις των πούλμαν.
- Επειδή $416 : 32 = 13$, θα χρειαστούν 13 συνοδοί καθηγητές και ένα ακόμα πούλμαν τουλάχιστον 13 θέσεων .
- Το σύνολο των ατόμων που θα κοιμηθούν στο ξενοδοχείο είναι $416 + 13 = 429$
Θα απαιτηθούν $429 : 3 = 143$ τρίκλινα δωμάτια

8.

Για την αγορά γλυκών δώσαμε 21 €. Αν αγοράζαμε 5 παραπάνω, θα δίναμε 36 €
Πόσο κόστιζε το ένα γλυκό;

Προτεινόμενη λύση

Τα 5 επιπλέον γλυκά κοστίζουν $36 - 21 = 15$ €

Άρα το κάθε γλυκό κοστίζει $15 : 5 = 3$ €

9.

Ένας μαθητής αγόρασε 15 τετράδια και 23 στυλό, και πλήρωσε 3790 λεπτά του ευρώ. Αν κάθε στυλό κόστιζε 80 λεπτά, να βρείτε πόσο κόστιζε το κάθε τετράδιο.

Προτεινόμενη λύση

Το κόστος των στυλό ήταν $23 \cdot 80 = 1840$ λεπτά

Το κόστος των τετραδίων ήταν $3790 - 1840 = 1950$

Το κάθε τετράδιο κόστιζε $1950 : 15 = 130$ λεπτά

10.

α) Να βρείτε πόσες εβδομάδες έχει το ένα έτος γνωρίζοντας ότι το έτος έχει 365 ημέρες

β) Αν σήμερα είναι Δευτέρα , τι ημέρα θα είναι μετά από 300 ημέρες ;

Προτεινόμενη λύση**α)**

Η διαίρεση $365 : 7$ δίνει ηλίκο 52 και υπόλοιπο 1.

Άρα το ένα έτος αποτελείται από 52 εβδομάδες και περισσεύει 1 ημέρα.

β)

Επειδή $300 = 7 \cdot 42 + 6$, αυτό σημαίνει ότι μετά από 300 ημέρες θα έχουν περάσει 42 εβδομάδες και 6 ημέρες .

Κάθε 7 ημέρες επαναλαμβάνεται η Δευτέρα. Επειδή θα περάσουν και 6 ημέρες ακόμα , τότε θα είναι Κυριακή.

θεωρία 1
